

Kvicka små husdjur

*Guide för barn i förskole- och nybörjarundervisning
i samband med Djurens vecka*

Text:
Pi Mäkilä

Layout:
Suvi Ojala

Illustrationer:
Olga Veselovskaya

Svensk översättning:
Minna Vuori

Kuvat:
myschka79/iStock (frampärmen)
Irina Orlova/iStock (s. 4)
VeryOlive/iStock (s. 5)
Pakhnyushchyy/iStock (s. 5)
Stepanyda/iStock (s. 5)
GlobalP/iStock (s. 5)
Robert Owen-Wahl/Pixabay (s. 5)
Claudia Peters/Pixabay (s. 6)
Iryna Kazlova/iStock (s. 7)
MiViK/Shutterstock (s. 8)
ogitsanev/iStock (s. 10)
deepblue4you/iStock (s. 12)
suemack/iStock (s. 14)
Mostafa Elturkey/Pixabay (s. 15)
Paula Wood/Pixabay (s. 15)
robuart/iStock (s. 15)
Oberholster Venita/Pixabay (s. 15)
Zachary Raulston/Pixabay (s. 15)
heckepics/iStock (bakpärmen)

Tryck:
PunaMusta Oy

Utgivare:
SEY Djurskyddet Finland, 2025
Fägelviksgatan 10
00500 Helsingfors
www.sey.fi

Texterna i denna guide grundar sig på undersökta fakta. Källförteckningen hittar du på adressen sey.fi/sma-husdjurens-varld.

SEY
SUOMEN ELÄINSUOJELU

Innehåll

Lika men ändå olika	4
Det är människans uppgift att se till att husdjuren har det bra	6
Burar är människans påhitt	8
Bytesdjur blir lätt rädda	10
Nattsuddare eller pigga och sociala mitt på dagen?	11
Usch, bajs överallt!	12
Drömmen om ett eget husdjur	14
Kom ihåg	15

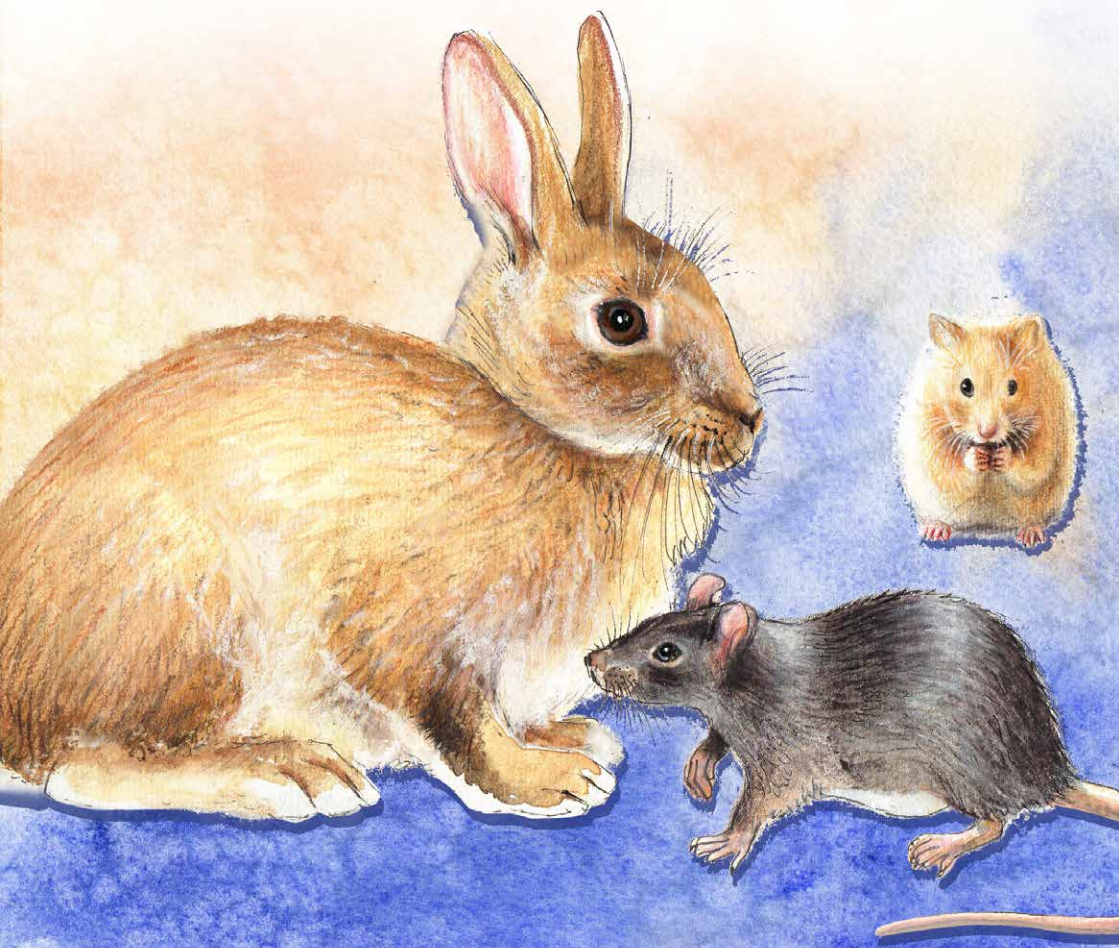
I år hittar du mer material, uppgifter samt lösningar till uppgifterna på nätet: sey.fi/sma-husdjurens-varld. Har du hittat en QR-kod? Skanna koden för att ta dig till rätt webbplats.

Välkommen till de små husdjuren värld!

Med hjälp av detta häfte får du bekanta dig med fluffiga små husdjur, det vill säga kaniner och många små gnagare. Du får lära dig att känna igen olika djurarter och samtidigt bli bekant med deras ibland rätt så häpnadsväckande förmågor.

Med hjälp av detta häfte lär du dig om dessa lurviga små husdjur och om hur man ska behandla dem.

Lika men ändå olika

Vi människor är djur, precis som katter, hundar eller till exempel möss och kaniner. Vi är alla olika, men vi har alla samma grundbehov. Vi vill må bra, undvika smärta, och göra sådant som är viktigt för oss. Varje djur har sin egen viktiga uppgift här i världen, och alla djur vill ta hand om sig själva och sina ungar enligt bästa förmåga.

Vi människor blir i genomsnitt närmare 80 år gamla medan kaniner brukar blir cirka 10 år gamla. Ur en människas synvinkel är många små husdjurs liv korta. För djuret själv är dess liv inte kort. Alla djur ska behandlas väl varje dag under hela deras levnad.

**Gerbiler brukar leva
ungefär 2–5 år.**

Alla djur är värdefulla som de är

Ditt liv är unikt och värdefullt. Varje djurs liv är också unikt. Ifall ett djur dör av någon orsak, går djurets liv inte att ersätta. Ett djurs intelligens, storlek eller utseende har inget att göra med hur värdefullt djuret är.

UPPGIFT: Känn igen djurarten och kombinera rätt namn med rätt djur

Mus

Kanin

Hamster

Gerbil

Marsvin

Råtta

Marsvin behöver
tillräckligt med
utrymme att springa
omkring.

Det är människans uppgift att se till att husdjuren har det bra

Kaniner och andra små husdjur har inte blivit till för att bli husdjur. I naturen lever kaniner på områden ungefär lika stora som en fotbollsplan. Där gräver de långa och krokiga tunnlar och grottor.

Marsvin lever på grässlätter på bergsområden, där de gömmer sig i bohålor som andra djur övergivit, i klipphål och i tät växtlighet. Hamstrar och gerbiler gräver långa underjordiska nätverk i stäppområden och öknar, och i synnerhet gerbiler tar enorma skutt.

Det hör inte till något av dessa djurs naturliga beteende att leva i burar. Det är vi människor som ska erbjuda dem en sådan boning där de så långt som möjligt kan leva som de gör ute i naturen.

Det är inte alltid så enkelt. Det kan kräva fantasi att hitta på hur man hemma ska kunna erbjuda djuren gömställen, tillräckligt med utrymme eller möjligheten att kunna gräva.

Varje djurart har beteendebestbehov som är viktiga för dem. Om djuret inte kan utföra sina beteendebestbehov mår det dåligt. För kaniner är det livsviktigt att gräva, och det är viktigt att de ska få gräva också inomhus. Kaninen kan till exempel ha en egen grävlåda.

Det är livsviktigt för kaniner att gräva.

Burar är människornas påhitt

Om djur själva fick välja var de bor skulle de knappast välja en bur. I de flesta fall måste djur få röra sig på ett större område. En större boning är inte heller bra om det inte finns tillräckligt för djuret att göra i den.

Även om djuret får röra sig tryggt utanför sin boning varje dag lever det ändå i boningen största delen av sitt liv. Därför ska det finnas tillräckligt med utrymme och gömställen, och tillräckligt mycket för djuret att göra i boningen.

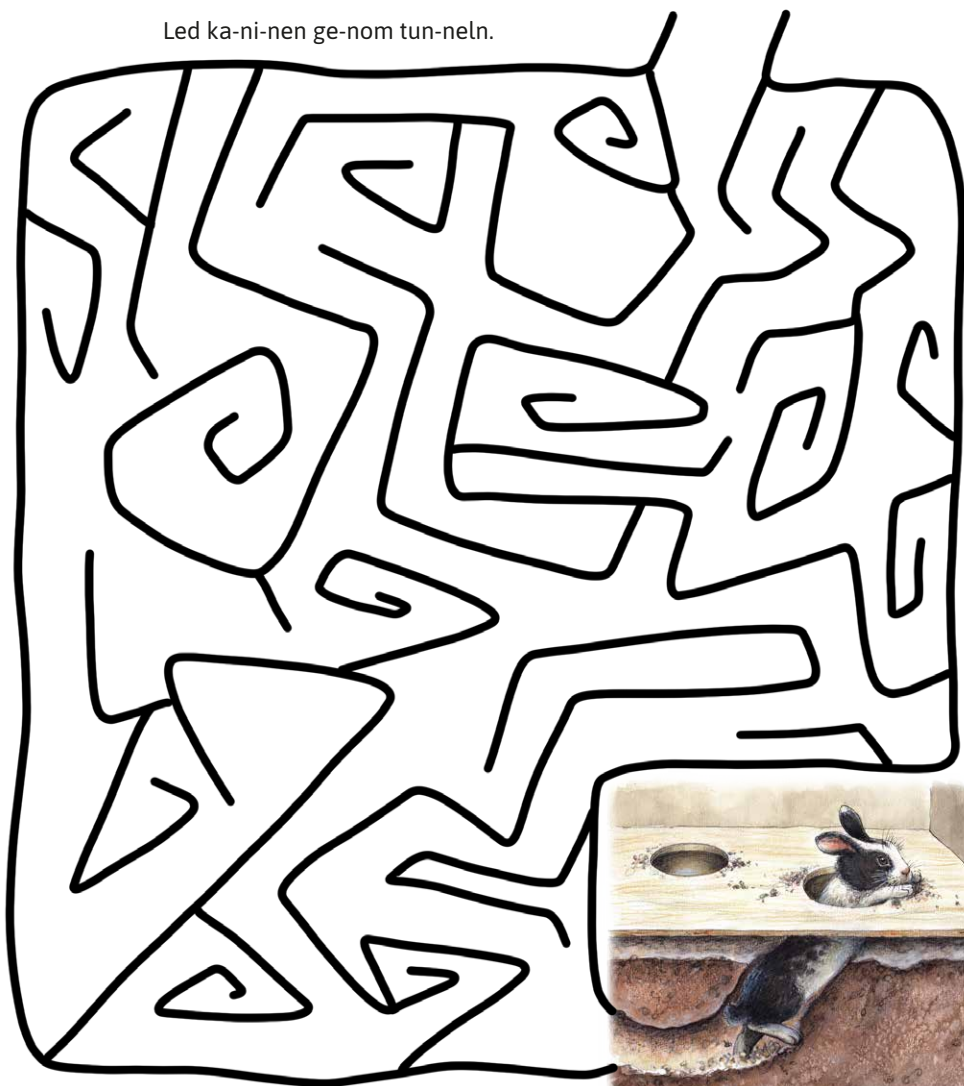

**Möss behöver
många gömställen
och klätterytor.**

I en hurdan boning trivs små husdjur? Skanna koden och titta på filmen.

Led ka-ni-nen ge-nom tun-neln.

Små och kvicka

Många små djur rör sig enormt långa sträckor med tanke på sin storlek. Till exempel råttor springer ungefär en halv kilometer varje natt när de letar efter mat.

Bytesdjur blir lätt rädda

Kaniner och små gnagare är bytesdjur. Därför hör det till deras natur att vara på sin vakt och bli rädda för snabba rörelser. Vi människor är rovdjur, likaså till exempel katter och hundar. Vi ser världen på ett lite annorlunda sätt än vad bytesdjur gör.

Hamstern blir lätt rädd. Därför behöver den flera trygga gömställen.

Får man klappa den?

Ifall djur är rädda för att bli klappade eller inte är vana vid det är det bäst att låta dem vara. Det gäller att vara försiktig när man handskas med små husdjur: kaniner och gnagare är väldigt kvicka och de ska inte falla.

Nattsuddare eller pigga och sociala mitt på dagen?

Vi människor är dagaktiva: vi äter, leker och rör på oss på dagen och sover på natten. Till exempel marsvin är också dagaktiva. Hamstrar är i sin tur nattdjur, vilket betyder att de sover på dagen och rör aktivt på sig då det är mörkt ute.

En del små djur, som gerbiler, är egentligen varken dag- eller nattdjur. De kan också vara mest aktiva under natten, men de tar tupplurar både på dagen och natten.

Kaniner bajsar och
äter ofta samtidigt.

Usch, bajs överallt!

Små husdjur har snabb ämnesomsättning, de bajsar och kissar alltså ofta. Vi människor kan tycka att de bajsar och kissar överallt.

Egentligen har en del små husdjur noggranna toalettrekler: om de har tillräckligt med utrymme i sin boning använder de bara en viss del av buren som toalett, medan resten av buren hålls ren.

Det finns undantag. Till exempel råttor markerar sin omgivning lite som hundar gör: de lämnar kisspår här och där. Vi människor kan tycka att det låter äckligt, men för råttor är det ett viktigt sätt att lämna meddelanden åt andra råttor.

Livsviktigt bajs

För många små husdjur är bajs inte bara bajs, utan en viktig näringskälla. Det är viktigt för till exempel marsvin och kaniner att få ära sitt eget bajs.

Kaniner och marsvin bajsar två olika slags bajs: vanliga hårda kulor, men också vitaminrika, mjukare lortar som de äter direkt från rumpan.

Att äta sitt eget bajs hör alltså till de här djurens normala beteende.

UPPGIFT: Känn igen bajset

Kombinera rätt djur med rätt bajs.

Drömmen om ett eget husdjur

Många drömmer länge om att ha ett eget husdjur. Innan man skaffar ett djur måste man fundera noga på om ett husdjur passar just en själv. Man ska inte skaffa något husdjur spontant utan att tänka efter först.

Man måste ta hand om ett husdjur under hela djurets liv. Man måste också planera hur man ska kunna erbjuda djuret ett gott liv som passar djurets behov.

Det är alltid en vuxens ansvar att ta hand om ett husdjur. Om ett djur blir sjukt måste en vuxen söka upp en veterinär som kan sköta om små husdjur. Det lönar sig att söka fram kontaktuppgifterna till en lämplig veterinär redan innan husdjuret blir sjukt.

Råttor pratar
med varandra.

Ljud som vi människor inte kan höra

Många djurs läten har sådana frekvenser som vi människor inte kan höra. Till exempel mushanen sjunger för sin partner, men den sjunger så högt att vi människor inte kan höra sången.

Hur låter råttornas skratt? Och mössens sång?

Ett djurs storlek eller utseende har inget att göra med vilka grundbehov det har.

Till exempel en mus och en katt har antagligen lika ont om de skadar sitt ben.

Kaniner och andra små husdjur har inte blivit till för att bli husdjur.

Det är människans uppgift att se till att husdjuren har det bra.

Små djur kan också bli uttråkade.

Ifall ett djur bara är stilla i sin bur är det inte tråkigt, utan antagligen sjukt eller till och med deprimerat.

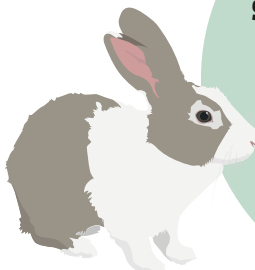
Kaniner och små gnagare är bytesdjur.

Därför är de på sin vakt och blir rädda för plötsliga rörelser.

Sjuka husdjur måste tas till veterinären.

Det är inte alltid lätt att märka att ett djur är sjukt. Djur försöker ofta gömma tecken på att de är sjuka.

Det här häftet är ett info- och uppgiftspaket för barn i småbarnsfostran med temat små och lurviga husdjur, som är temat för Djurens veckas år 2025. Man kan använda materialet i undervisningen året runt. Materialet lämpar sig också för till exempel natur- och djurklubbar.

Materialet går att beställa gratis på adressen sey@sey.fi. Bekanta dig även med vårt digitala material på adressen sey.fi/sma-husdjurens-varld. På samma adress hittar du också mer material som kan användas i undervisningen, lösningarna till uppgifterna samt häftets källhänvisningar.

Djurens vecka är en temavecka som firas årligen 4–10 oktober. Veckans första dag är internationella Djurens dag. Djurens dag har firats i Finland ända sedan år 1959, på SEYs initiativ.

SEY är Finlands största djurskyddsförening och djurskyddsexpert. Till SEYs verksamhetsområde hör alla djurarter, och förbundet verkar i hela landet.